

tæk

NR. 1 • MARTS 2018
STRAATGETS KONTOR
ISSN 2246-3275

Læs bl.a. om:

Forsiden:

Christian Alexander Ditlefsen fra Tækkefirmaet Evald Knudsen & Søn Aps blev årets Danmarks-mester i tækning ved Skills i Herning. Endnu engang viste Skills sin berettigelse som Danmarks største udstillingsvindue for erhvervs-uddannelserne, herunder tækkefaget, som altid trækker mange tilskuere.

Foto: Jørgen Kaarup

04

Begeistrede arkitekter

Vadehavscentret får både priser og masser af besøg. Reportage fra udflugt med 33 arkitekter fra København, som alle var begejstrede for det kreativt udførte stråtag

13 Rapport fra England

Status fra tækkebranchen i England samt efterlysning fra to englændere, der gerne vil til Danmark til sommer

18 Formand går af

Tækkelaugets formand, Henrik Henriksen, bebudede på årets generalforsamling sin afgang. Han går nu ind i sit 12. formandsår og appellerer til generationsskifte

26 Vejledning til rådgivere

For første gang kommer stråtaget ud i et Byg-Erfa blad, så rådgivere og myndigheder let kan få den nyeste viden om tækning og brandkrav

34 Høst gavner naturen

Aage V. Jensens Naturfond lader et hollandsk firma høste tagrør og mener, at en begrænset årlig høst er en fordel for naturen i Danmarks største rørskov

STRAATAGETS KONTOR APS ejes af Tækkelaugets. Kontoret støttes økonomisk af Sepatec A/S og Tækkelaugets.

STRAATAGETS KONTOR er branchekontor for tækkemændene og sekretariat for den internationale sammenslutning af organiserede tækkemænd, ITS – International Thatching Society.

FORMÅLET med kontoret er at medvirke til at fordoble antallet af tækkede kvadratmeter i Danmark inden 2023. Det skal ske gennem fagligt udviklingsarbejde, kvalitetssikring, opbygning og formidling af viden, billigere brandforsikringer og markedsføring.

STRAATAGETS KONTOR udgiver bladet TÆK, som udsendes til samtlige tækkemænd i Danmark og Sverige samt til udvalgte målgrupper med interesse for og tilknytning til tækkebranchen.

STRAATAGETS
KONTOR

TÆK udkommer 4 gange årligt ved begyndelsen af hvert kvartal.

Ansvarshavende redaktør og kontakt:

Jørgen Kaarup • joergen@kaarup.eu • T 2125 9188

Grafisk produktion: WERKs Grafiske Hus a/s
Oplag: 600 stk.

I BESTYRELSEN FOR STRAATAGETS KONTOR:

Tækkemand Finn Guld (Formand, valgt af DTL)
Åshøjvej 8, 4600 Køge • T 4015 7156 • post@finnguld.dk

Tækkemand Thomas Gerner (valgt af Tækkelaugets)
Hornebyvej b65, 3100 Hornbæk
T 2521 7752 • mail@horneby.dk

Arkitekt MAA Sven Jon Jonsen
Lindevangen 89B, 2830 Virum
T 2011 9711 • svenjonjensen@mail.tele.dk

Bølgen er på vej – vi skal surfe med den

AF SVEN JON JONSEN
ARKITEKT MAA

For et par år siden talte jeg ved generalforsamlingerne i de to tækkelaug om en stor bølge oppe ved Cold Hawaii, nærmere bestemt i Klitmøller.

Jeg antydede, at I ikke havde set bølgen komme, eller rettere: I blev afbrudt, da jeres telefon ringede med en kunde, der skulle have ny rygning. Mens I talte med kunden, rullede bølgen hen over jer, og I måtte svømme i land som våde hunde.

I havde ikke fået draget nytte af TV-udsendelserne med Frank Bonderøv og tækningen af hans Kastanjegård. Masser af omtale af stråtag i et af Danmarks mest sete programmer, og så endda i flere udsendelser.

Siden lykkedes det at få slået de to tækkelaug sammen til et. Det var en rigtig og modig beslutning, fordi sammenhold gør stærk. Er processen gået i stå, eller har der været for få til at fremme den videre proces?

Nu er bølgen der igen, fornemmer jeg. Samtidig bebuder formanden for Tækkelaug, Henrik Henriksen, at han vil overlade posten til en anden. Andre opgaver kalder på ham. Det har han ret til efter de mange år som formand.

Men det er jo lige nu, at bølgen er der...

Derfor skal bestyrelsen nu til at nytænke, hvorledes det faglige arbejde kan skrues sammen. Opgaverne bør deles ud på flere skuldre. Vi bør ikke slide en formand mere op.

Vi står foran flere store og vigtige opgaver:

- Tækkevejledningen skal færdiggøres og formidles ud
- Fordele ved brandsikring markedsføres, igen og igen
- Afstandskrav til skel synliggøres, igen og igen
- Højdekrav i lokalplaner skal ændres, så vi undgår dårlige tage pga. for lav taghældning
- Kommunerne skal besøges, teknikere, politikere og beredskabschefer overbevises om det fornuftige i stråtaget
- Afstandskrav til skel ved lodret facadetækning skal på plads
- Manglende mestre med lærlinge, er der behov for dele lærlinge?
- Og så er der sikkert meget mere, som jeg ikke er klar over.

Hvis vi ikke får samlet op på dette, ruller bølgen hen over os, og vi bliver ikke kun våde, men også hundekolde.

Der skal hvervses nye medlemmer til Tækkelaug, så et flertal af tækkemænd står sammen om det faglige udviklingsarbejde og markedsføring, som skal sikre tækkefaget imod at ende som et museumsfag. Det er meget vigtigere nu end tidligere, at alle, der vil faget, står sammen om det... Har vi ikke været gode nok til at forklare de her ting, så vi kunne vokse til et større og stærkere laug?

Vandet er koldt, men det giver mere kraft i BØLGEN, og den er der lige om lidt! Hellere surfe med og på den end blive våde og kolde én gang til.

Sven Jon Jonsen er bestyrelsesmedlem i Straatagets Kontor Aps.

33 nye stråtags-ambassadører

Sven Jonsen fra Straatagets Kontor har været på tur med en busfuld kolleger, som alle blev begejstrede over stråtaget på Vadehavscentret

TEKST OG FOTO: SVEN JON JONSEN, ARKITEKT MAA

Arkitours havde arrangeret en efteruddannelsetur for arkitekter til Vestjylland.

En to dages tur i bus fra København med 33 glade arkitekter fra forskellige tegnestuer. Sådant en tur ryster folk godt sammen på kryds og tværs i kraft af fælles oplevelser om arkitekturen.

Der blev talt stråtag fra bussen passerede Midsjælland, for allerede da delte jeg det første materiale ud: Jørgen Kaarups temanummer om stråtag i bladet Frilandsliv og to pamfletter om stråtag.

Arkitekt Morten Eriksen fra Eriksen Arkitekter havde fået tækket sit hus af Kim Andersen, og Ole Rosengren fra MOLO var vokset op med en tækkemand som nabo, så han havde bundet mange stråtag med kokostråd. Det var ikke så svært at komme i kontakt med kollegaerne.

Grupper var sammensat af deltagere fra mange tegnestuer, så der blev snakket på kryds og tværs, alle havde en holdning til stråtag.

Fredag besøgte vi:

- LEGO House, tegnet af BIG, med arkitektfirmaet Arkitema på sidelinjen. LEGO House er et legecenter for folk i alle aldre.
- Tirpitz, tegnet af BIG. Tirpitz et oplevelsescenter om Vestkystens natur, et ravmuseum og et bunkermuseum indrettet i en gammel bunker og en ny "bunker" gravet ned i klitternes sand.

Lørdag besøgte vi:

- Kannikegården i Ribe, tegnet af Lundgaard og Tranberg. Bygningen rummer funktioner for menighedsrådet og kirkens ansatte, samt et udstillingsrum i stueetagen som rummer resterne af en gammel klosterruin.

- Vadehavscentret, tegnet af Dorte Mandrup. Oplevelsescenter og formidling af UNESCO verdensarv – den danske Nationalpark Vadehavet.

STOR INTERESSE

Det er 4 flotte bygningsværker, der bevirker, at der kommer mange besøgende til egnen. Flottest er nok Vadehavscentret, hvor naturen er kravlet op af facaden, helt op til tagkappen.

Vadehavscentret har modtaget flere priser for arkitekturen, som sammen med de mange artikler i fagpressen bevirker, at der var stor interesse for bygningen hos deltagerne på turen.

Der til kommer at Vadehavscentret lige nu er nomineret til at få tildelt en arkitekturpris af RIBA samt at Dorte Mandrups tegnestue skal udstille på en af de fornemteste platforme

for arkitekter, Biennalen i Venedig. Mon ikke der også her vil komme omtale af den tækkede bygning i Vester Vedsted...?

Vadehavscentret havde forventet et årligt besøgstal på 45.000, men allerede i 2017 kom der 105.000 besøgende. Centrets leder, Klaus Melbye, oplyste, at der med dette store besøgstal bliver lagt henved 30 millioner kroner fra besøgende til fortæring og overnatninger i Ribe og omegn.

Da vi om lørdagen kørte til Vadehavscentret, delte jeg fakta ark ud. Det blev der taget godt imod og det blev gemt til videre brug.

Det var derfor en aktiv flok arkitekter, der summede omkring bygningen, da bussen stoppede, næsten som bier om en sukker-skål.

LEVENDE FORTÆLLING

Tækkemand Kim Andersen, som var en af de 3 tækkemænd der udførte opgaven, modtog flokken af arkitekter ved bygningen og fortalte levende om problemstillingerne ved tækningen af bygningen.

Kim fortalte også hvorfor tagfladen mod gården blev beklædt med robinietræliste og ikke med rør.

Ved hjælp af sine fotoplancher viste Kim sine fotos fra Vadehavscentrets tilblivelse og fra de andre projekter, han har udført. Vi var rykket ind i varmen på en råkold dag, og spørgelysten var stor og tidsplanen svær at overholde.

Det tog ca. 35 sekunder fra stakken med Jørgens Kaarups bog "Naturens eget Tag" blev lagt frem, til at de havde fået nye glade ejere.

Centerleder Klaus Melbye har en rigtig god udstråling, og han fortsatte med at fortælle om bygningen og glæden ved at bygningen er tækket med det naturlige materiale. Der er planer for den videre udvikling af centret, skolebygningen skal ombygges og de rum som ikke blev færdige i første omgang skal færdiggøres snarest.

Klaus Melbye er nok den bedste ambassadør for stråtag i øjeblikket.

De 33 arkitekter blev overbevist om at stråtag er bæredygtigt, brandsikkert, og et fantastisk formbart materiale.

Da vi kørte til København fra Vadehavscentret blev der igen talt stråtag.

Hvis I er i tvivl, så vil jeg godt sige det klart her – det var en rigtig god tur, og vi fik yderligere 33 nye ambassadører for nyt brug af stråtag.

TAK TIL

Der er rigtig mange, der har støttet tækkestanden og forarbejdet med den, og de får alle hermed en meget stor tak for at bakke op om at gøre tækkefaget synligt på Skills 2018:

- Det faglige udvalg for Træfagenes Byggeuddannelser
- Byggeriets Uddannelser
- Dansk Byggeri
- Sepatec A/S
- Den jydsk Haandværkerskole
- Hedens Tækkemand
- Højfyns Tække- og isoleringservice Aps
- Jørland Tække- og Tømrerforretning A/S
- Sydfyns Håndværk A/S
- Tækkemand Bang
- Tækkemanden Horneby
- Tækkemanden Per Keis Aps
- Tækkemand og Tømrer Brian Randrup

SKILLS SÆTTER NY REKORD

Aldrig før har så mange fag vist, hvad de kunne på Skills – igen i år var tækkestanden flittigt besøgt og beundret

TEKST OG FOTO: JØRGEN KAARUP

Der hamres og saves, skydes med sømpistol, slibes og skæres. Unge fra hele landet gør deres yderste for at vise, at netop deres fag er værd at vise frem. 61 håndværksfag at kigge på, og messehallerne i Herning var fyldte, da Skills fra 18. – 20 januar løb af stabelen.

Tækkefaget deltog med tre entusiastiske elever, der tækkede løgformede demo-modeller på livet løs. Omkring 300 unge er klar til at konkurrere i kampen om at blive Danmarks bedste frisør, tækkemand, møbelpolstrer og meget andet. Der er efterfølgende både EM og VM i Skills.

DM i Skills blev holdt for 8. gang og er det store årlige Danmarks-mesterskab for unge fra erhvervsuddannelserne.

Torsdag formiddag blev mesterskaberne skudt i gang, da de mange deltagere, fag for fag, blev præsenteret ved en stor indmarch.

EN ÆRE AT VÆRE HER

"Jeg bliver nødt til at sige, at I ser fuldstændig forrygende ud. Det er en kæmpe ære at få lov til at stå her igen i år", lød det fra undervisningsminister Merete Riisager, da hun erklærede årets udgave af DM i Skills for åben.

Fredag var den store besøgsdag, helt tydeligt. Her var masser af unge fra folkeskolens ældste klasser, som havde fået fri for at snuse sig frem til, om en håndværksuddannelse kunne være noget for dem. Også en del forældre til børn med interesse for håndværk var på Skills fredag.

I tækkestanden mødtes den ene tækkemand efter den anden. En af de tre lærlinge, Simon Holt, der tækkede på livet løs, var fra firmaet Jørland. Indehaveren, Keld Petersen, havde givet hele firmaet fri for at kunne tage til Herning og bakke op om både egen lærling og de unges fine udstillingsvindue i det hele taget.

Lærer i praktisk tækning på skolen, tækkemand Karsten V. Hansen og formanden for uddannelsesudvalget, tækkemand Allan Michael Hansen, var på Skills alle tre dage. Også den tidligere formand for uddannelsesudvalget, Per Keis, var at finde blandt de tækkemænd, der fik sig en god snak ved tækkestanden.

"Det er megafedt, det her arrangement, siger Allan Michael Hansen og fortsætter: "Og det kan vi jo mærke, at de unge også synes, både de besøgende og vores tækkerelever. Det er dejligt at mærke passionen hos de tre her, som alle gerne vil være de bedste i deres fag."

LARS LØKKE UDDELTE PRISER

Årets Danmarks-mestre fik priserne overrakt af statsminister Lars Løkke Rasmussen. Det blev Christian Alexander Ditlefsen fra Tækkemand Ewald Knudsen & Søn Aps, der blev årets Danmarks-mester i tækning. Og "jo, det var da en speciel oplevelse at trykke landets statsminister i hånden", siger Christian.

"Jeg blev rigtig glad over titlen. Det betyder da noget. Jeg fik at vide, at det var velfortjent, og det er jeg enig i", lyder det med et smil hele vejen gennem telefonen.

Statsminister Lars Løkke Rasmussen gav ikke sig selv de store chancer, hvis han skulle have deltaget i konkurrencerne.

Hvis du selv skulle have været med i en konkurrence, hvor ville du have haft størst chance, tror du, spurgte TV 2 Midt-Vests reporter.

"Måske det ville have været ude ved kokkene. Det tror jeg faktisk. Men de ville ikke være store, mine chancer", siger statsministeren med et grin. Det var tredje gang statsministeren var til prisoverrækkelsen til Skills. Han understregede, hvor vigtig DM i Skills er for at gøre flere unge interesserede i håndværksfagene.

"Det er fantastisk", sagde han til TV 2 Midt-Vest og fortsatte:

"Det vokser jo hver gang, og interessen omkring det vokser. De unge her er jo forbillende for mange af de børn, der går ude i vores folkeskoler. Defåret indblik, hvad man kan drive det til, hvis man kan sit håndværk." Ifølge eget udsagn er Lars Løkke Rasmussen ikke er helt tosset til at bruge hænderne.

"Jeg kan godt lide at lave noget fysisk. Det er rart at lave noget med hænderne og se, at man gør en forskel. Men jeg har også kæmpe respekt for, at jeg jo altså ikke kommer i nærheden af at være lige så dygtig som de unge her."

Mikkel Udengaard

"Det er jo en måde at hylde vores faglærte på. Dem har vi brug for mange flere af, og jeg tror virkelig, det er et supersejt udstillingsvindue."

Lars Løkke Rasmussen,
statsminister

"Nu er jeg jo jydte med stor J, men det var da rigtig sjovt at være til Skills, og jeg blev glad over at blive Danmarks-mester", siger årets vinder, Christian Alexander Ditlevsen, i lære hos tækkefirmaet Evald Knudsen & Søn Aps.

"Jeg havde lidt joke med statsministeren, som bad alle om at kigge et bestemt sted hen for at få det rette foto – men jeg fik øje på en fotograf, jeg kender, og så var det mig, der sagde, "pege derhen" – og så jokede ham med, at jeg overtog styringen..."

Jeg har stor respekt for andre tækkemænd, de mange i faget, der er dygtigere end jeg..."

De stjæler lærlingepladser

Udenlandske tækkfirmaer i Danmark medfører færre lærlinge i tækkefaget, siger formanden for uddannelses-udvalget

Simon Holt

© Zoltan Koczor

Ny lærer for tækkemænd

Jan Ebbesen Larsen har afløst Leif Tarp som underviser i tækkespecialet på Den jyske Haandværker-skole. Jan er oprindeligt uddannet tømrer i 1979 i Esbjerg, hvorfra han kommer. Med afstikkere til Færøerne og Norge arbejdede han de følgende år som tømrersvend for i 1987 at flytte til Aarhus, hvor han læste til Bygningsingeniør på Aarhus Teknikum.

Herefter afprøvede Jan de praktiske egenskaber og den teoretiske viden med selvstændig tømrervirksomhed og rådgivning.

I 1997 blev han ansat på Aarhus Tec som faglærer i tømrer afdelingen, hvor han blev til 2015, i en periode som konstitueret afdelingsleder.

Lysten til at prøve nyt førte Jan til Den jyske Haandværkerskole, tømrerafdelingen.

Da Leif Tarp valgte at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet tog Jan udfordringen op og sagde ja til at afløse ham. Jan har fulgt Leif Tarp i undervisningen og fået en god start på sit nye speciale.

Allan Michael Hansen er for 2. gang med til Skills, efter at han for lidt mere end et år siden overtog pladsen som formand for uddannelses-udvalget efter Per Keis. Tæk havde en snak med Allan om betydningen af Skills og om uddannelsen i det hele taget.

”Vi får jo vist os til en masse unge mennesker og til nogen, der ikke har set tækning før. De fleste, der går i folkeskolen aner ikke, hvad en tækkemand er – og det er jo dem, vi skal have fat i. Der skal plantes et lillebitte frø hos dem. Hvis de bare ved, at faget findes, så kunne det jo være, at de senere spørger på teknisk skole, om de har det fag...”

Kan du mærke interesse?

”Ja, den er der, men den er lille. Vi har jo nogle, der er ude på håndværksskolerne for at fortælle om og demonstrere tækning. Der er stor interesse for det derude, men efterfølgende er der temmelig få, der vender tilbage med seriøs interesse.

Vi skal blive bedre til at vise unge, hvad det er, vi kan. Vi har planer om næste år at gøre vores stand endnu mere interessant, bl.a. ved at lave en film, som viser dagligdagen for en tækkemand.”

Hvor mange er lærlinge er der egentlig brug for?

”Det er der vist ikke overblik over, for at være helt ærlig. Det passer nok nogenlunde lige nu med det antal, der bliver færdige – men inden længe er der et større generationsskifte, og så skal der jo flere nye ind. Et par stykker mere pr. år. Men hvis vi nu får endnu mere gang i branchen, så bliver der brug for flere.

Vi har jo rigtig mange udenlandske firmaer i landet, som kører som underentreprenører for danske tækkemænd. Det medfører, at de simpelt hen stjæler lærlinge ud af hænderne på os, forstået som et mindre behov for lærlingepladser – det er noget rigtig skidt.”

Er der noget at gøre ved det?

”Jeg ved det ikke, det er en kamp. 3 F hjælper os meget, men det er svært, selv om der er mange plattenslagere imellem de udlændinge.”

Allan Michael Andersen kan ikke sætte tal på, hvor mange udenlandske tækkemænd, der er i Danmark. Men der er ”rigtig mange” på både Fyn, Sjælland og i Sønderjylland, siger han.

Danmarksmester i tækning

Christian Alexander Ditlefsen fra Kolding er Danmarksmester i tækning. I konkurrence med Simon Holt fra Jørund Tække- og Tømrerforretning A/S og Mikkel Udengaard fra Hemmed Tækkefirma blev det Christian, der vandt ved SKILLS konkurrencerne i Herning.

Unge håndværkere dystede om at blive landets bedste inden for 42 forskellige fag. Christian Alexander Ditlefsen tager som andre tækkelever skoledelen på Den jyske Haandværkerskole, og han er udlært i marts 2019.

”Jo, det var da en speciel oplevelse at trykke landets statsminister i hånden”, siger årets Danmarksmester.

”Jeg blev rigtig glad over titlen. Det betyder da noget. Jeg fik at vide, at det var velfortjent, og det er jeg enig i”, lyder det med et smil hele vejen gennem telefonen.

Måske en kommende brolægger

FAKTA

SKILLS er et årligt tilløbsstykke, der med konkurrence inden for og præsentation af en række erhvervsuddannelser trækker unge uddannelsessøgende til for at se nærmere på drømmeuddannelsen. Den præsenteres for dem af landets bedste unge håndværkere.

DM i SKILLS 2019 afholdes i Næstved fra den 4.– 6. april.

I oktober 2017 kom SkillsDenmarks landshold på 15 deltagere hjem fra WorldSkills i Abu Dhabi med to bronzemedaljer og otte ”Medaillons of Excellence”. Holdets samlede pointscore bragte Danmark på 10. pladsen i konkurrencen med 59 deltagende nationer.

Næste internationale konkurrence er EuroSkills 2018, som foregår i september.

Undervisningsminister Merete Riisager åbner her Skills, og hendes ministerium har nu sikret tækkespecialt på skolen i Hadsten økonomisk

Skole i overhalingsbanen

På ti år har Den jyske Haandværkerskole fordoblet antal elever, og nu er økonomien i for tækkefaget sikret så langt øjet rækker

Det går godt i Hadsten. Rigtig godt endda. I modsætning til en række andre tekniske skoler står den her på udvidelser, tilbygninger, opkøb af naboejendomme og et konstant stigende antal elever.

Dette har også stor indvirkning for eleverne på tækkeuddannelsen: Der er planer og tanker omkring faste undervisningslokaler til den praktiske del af undervisningen for tækkelærlinge på skolen.

I efteråret 2017 rykkede tækkefaget nemlig fra årelangt underskud til overskud. Skolen fik ja til en ansøgning om ”skyggeelever”, og det betyder, at der fremover vil være tilskud til klasserne, som om der altid er 16 elever pr. klasse.

”Det ser fornuftigt ud”, siger Henrik Dalsgaard, områdeleder, med vanlig sans for jysk underdrivelse og et skævt smil. Han tilføjer, at der i øjeblikket er 19 kontrakter med tækkelærlinge, som er det højeste tal i mange år.

Skolen i Hadsten har nu 500 sengepladser, i sommeren 2016 blev det nye skolehjem indviet med 100 ekstra sengepladser. Planer om yderligere nybyggeri er allerede på tegnebrættet, og det gælder både skolehjem og undervisningslokaler til eleverne.

I 2018 bliver 6 tækkelever til tækkesvende.

KUNDERNE VIL

HAVE TÆKKEMÆND

MED BYG GARANTI

I 2011 viste en undersøgelse foretaget af YouGov Zapera, at 76 % af dine potentielle kunder foretrækker håndværkere med Byg Garanti. Er du medlem af Dansk Byggeri og Tækklauget er dit arbejde dækket af Byg Garanti. Det betyder, at du kan bruge Byg Garantis logo og kampagnemateriale i markedsføringen af din egen virksomhed. Er du ikke medlem, så skynd dig at blive det – det betaler sig! Læs mere om fordelene ved at kunne tilbyde Byg Garanti på bygggaranti.dk bygggaranti.dk

BRANDIMPREGNERING

PROBLEMER MED AFSTAND TIL SKEL

**Her kan MAGMA-FIRESTOP
typisk hjælpe til en dispensation.**

**Vi har Rigtig meget erfaring med
manglende afstand til skel.**

Ring for hjælp. tlf.: 62219600

www.magma-firestop.dk

Carlo F. Christensen A/S

BESKYT KUNDENS STRÅTAG MOD ALGER

Tilbyd behandling med Algefri N og fjern alger og mos

Stråtaget på billederne er over 40 år gammelt

Alger og mos nedbryder stråtag, da de forhindrer stråtaget i at tørre op. Et fugtigt stråtag vil rådne. Ved behandling med Algefri N Proff, fjerner man algevækst på stråtaget. Mos kan ikke vokse på stråtaget uden alger. Efter behandling med Algefri N Proff kan mosset let fjernes, og stråtaget tørre op.

AlgeFri N ProFF
Eneste godkendte
og dermed lovlige
algemiddel

20 L. DUNK
FRA 791,- EX. MOMS
(VED KØB AF 24 DUNKE)

Vi leverer byggematerialer af høj kvalitet til tækkemænd og stråtagsejere.

8638 7666

www.carlofchristensen.dk

Rapport fra England

Det engelske tækkekontor ridser her de seneste to års udvikling op – både en fejlslagen halmhøst og for lav pris på tækkekæppe truer faget

TEKST: ANDREW RAFFLE, NSMT, DET ENGELSKE TÆKKELAUG
FOTOS: JØRGEN KAARUP

Siden vi mødtes i Sverige i 2015 har der været mange interessante udfordringer for os.

Vi er kede af at måtte indrømme, at vi er det land i hele verden, hvori flest stråttækkede huse brænder. Samtidig er vi stolte over, at vi nu har taget tyren ved hornene på det område: Vi har holdt møder med forsikringsselskaber, husejere, brandvæsenet, lokale myndigheder og skorstens-eksperter, så vi gør, hvad vi kan for at forebygge.

Vi har haft 35 brande i stråttækte bygninger, alene i år (frem til september i 2017), og der kommer sikkert flere, når fyringssæsonen begynder.

De to vigtigste årsager til brandene er skorstene og de meget tykke tage. Skorstensbrande er nok den mest markante enkeltårsag til, at vi mister stråttækte og uvurderlige bygninger – og disse brande kunne undgås. Regelmæssig skorstensrensning og anvendelse af hensigtsmæssigt brændsel, uanset om det så er olie eller brænde, vil kunne reducere antallet af brande med 1/3. Vi har udgivet en lille bog til ejere af stråttækte bygninger, hvori vi forklarer hvordan og hvorfor risici kan reduceres.

HALMHØST HALVERET

Tækkematerialerne har været i fokus i år, ikke mindst pga. en udfordrende vækst- og høstseson for halm.

I England har vi brug for mellem 7.000 og 10.000 tons rensede halm til at tække 2.500 tage pr. år. Denne mængde halm produceres hovedsagelig af en håndfuld større producenter og så en lang række småbrug og entusiaster.

Maskineriet til halmhøsten er ofte af ældre dato – det samme gælder for dem, der kører med maskinerne. Sæson 2017 begyndte med et meget tørt forår efterfulgt af meget regn og vind, og det medførte, at store arealer blev lagt ned. Høsten blev besværlig, grundet et fortsat uforudsigeligt vejr med både masser af væde og blæst.

En masse tid gik med at flytte rundt med høsten i et forsøg på at tørre halmen. Det er blevet beregnet, at omkring halvdelen af halmhøsten gik tabt. Det er slemt nok, men det allerværste er, at en del af småproducenterne har opgivet at arbejde videre med halm til stråttætte.

Også et andet grundmateriale, nemlig tækkekæppene af hassel og pil, er truede. Vi bruger adskillige millioner tækkekæppe hvert år, og de er lavet i hånd. De er høstet, flækket og tilspidset og solgt til tækkemænd. En producent af tækkekæppe skal lave omkring 1.000 pr. dag hver eneste uge for at kunne leve af det. Og heri er ikke inkluderet den tid, det tager at høste råmaterialerne. I realiteten kan en producent kun producere 1.000 kæppe i tre dage pr. uge, når høsten inkluderes – og så er der for få penge tilbage. Det er vigtigt for os at sikre en fortsat produktion af tækkekæppe, også fordi høst af pil og hassel er en vigtig del af at vedligeholde vådområder.

FREMTIDEN

Vi har i alt 9 tækkelever, som er i lære hos vore medlemmer og som bliver oplært i henhold til vores uddannelsesplan. Det er relativt nyt, at vi har en uddannelsesplan, men allerede nu kan vi se, at den fungerer godt. Et ganske pænt antal lærlinge er blevet til svende, og en del af dem er allerede begyndt for sig selv som tækkemestre og kører deres egen succesfulde forretning.

Vi ser frem til at få etableret et udvekslingsprogram for de unge, så de får mulighed for at arbejde en del af deres læretid i et eller flere andre lande. Endvidere fortsætter arbejdet med at have et solidt fagligt fundament via medlemskab af lauget, og endelig ser vi frem til fortsat udveksling af informationer gennem det internationale samarbejde i ITS, så vi kan sikre en bæredygtig fremtid for tækkefaget.

www.nsmitttd.co.uk

Dansk tækkemand i England

Efter bare 36 timer hos en engelsk kollega var Uffe fra Tækkepartner totalt fyldt op med indtryk og inspiration

Stephen Letch, her ved den bygning, der blev tækket med 1.200 kvadratmeter kassetter med halm

TEKST OG FOTO: UFFE STEEN-NILSEN

Sidste vinter blev jeg kontaktet af en veninde, som læser til arkitekt, angående noget modultækning, hun og en veninde kunne tænke sig at udvikle til facadebeklædning i København (*læs artikel i Tæk 1, april 2017*).

Efter projektets afslutning surfede jeg lidt rundt efter forskellige projekter og stødte i den forbindelse på master thatcher (tækkemester) Stephen Letch fra Norfolk, ringede til ham og aftalte at komme på besøg for at se, hvad han var for en.

Det viste sig at blive et par spændende og interessante dage i det engelske.

Stephen er tækkemand med rod i gamle engelske traditioner og medlem af East Anglian Thatchers Association. Et parallelt laug til the National Society of Master Thatchers hvor de – i følge Stephen – ikke er rigtig kloge. Har vi hørt noget lignende, øøhhh... Deja vu!

1.200 KVM. KASSETTER

Dét, der fangede min interesse, var nogle kassetter, Stephen havde tækket hjemme på laden og fået monteret på et stort nyt domicil, som skulle bygges med lokale materialer i Norwich.

Ikke mindre end 1.200 m² kassetter blev tækket og løftet op med kran. Kassetterne er 120 x 450 cm og hænger i 4 reglar, som er monteret på facaden skåret med et bagfalds-smig. Bag på kassetten var 4 tilsvarende reglar med samme smig.

Et projekt "næsten" i stil med vadehavscentret. Jeg blev ret imponeret. Samlingerne kan ses med vores trænedede tækkemandsøjne, men i det store hele var det bare fedt og rationelt arbejde.

Og så var det hele tækket med halm. Hvilket jeg endnu ikke har den store erfaring med, faktisk overhovedet ingen, men det projekt gav blod på tanden til at kaste mig ude i det engang.

Ud over master thatcher er Stephen formand for en forening af halmdyrkere, der dyrker gamle traditionelle halmstoffer. Han er også historisk interesseret og sammen med diverse arkæologer har han fundet ud af, hvordan der – tilbage i det 13. århundrede – må have været tækket med 50 cm "lange stubbe", som blev hevet op med rode og stykket ind i leret på lerklinede hytter.

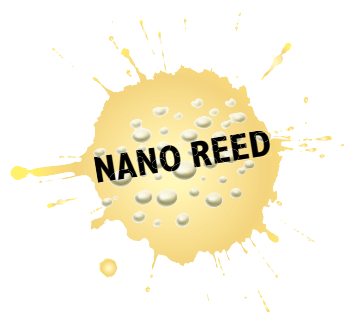
TO METER MØNNING PR. DAG

Stephen viste mig også, hvordan hassel-"kramperne", de bøjede kviste til deres mønning, skulle tvistes. Jeg selv præsterede kun at knække dem! Han viste en lille træmølle, hvor han maledede sit eget mel af kernerne fra hans langhalm, han viste mig, hvordan halmen skulle håndteres for at kunne lave en ordentlig mønning (2 meter om dagen hvis man har lavet sit hjemmearbejde ordentligt). Og så har denne engelske tækkemand holdninger til alle emner fra Brexit og flygtninge til hvor meget sukker, der skal i en kop kaffe... Og til fugleinfluenza... Og...

Mit besøg hos Stephen og hans kone Alison varede kun i 36 timer, men da jeg kørte tilbage mod Stansted lufthavn var mit hoved fyldt med indtryk, som om, at jeg havde været der i en uge.

Stephen var et meget spændende bekendtskab, og han er ret interesseret i hvordan vi gør tingene i Danmark. Han vil meget gerne, om vi kunne lave en engelsk oversættelse af vores Tækkevejledning. Ikke kun for hans skyld, men for det internationale samarbejde i ITS. Stephen kommer forhåbentlig til Danmark en dag, og jeg er i hvert ikke færdig med hverken ham, halm eller engelske pubs. Jeg vender tilbage!

Reethandel

E. Prosman b.v.

Prosman Reed + Windows
P.O. Box 3079
NL - 2800 CD Gouda - The Netherlands
Telefon : 0031 - 182 - 37 22 72
Telefax : 0031 - 182 - 37 47 20
E-mail : info@prosman.com
Internet: www.prosman.com
Warehouse Germany:
Am Alten Werk 56
D-21406 Melbeck (near Hamburg)

Prosman Reed + Fenster
Postfach 3079
NL - 2800 CD Gouda - Holland
Telefon : 0031 - 182 - 37 22 72
Telefax : 0031 - 182 - 37 47 20
E-mail : info@prosman.com
Internet: www.prosman.com
Lager Deutschland:
Am Alten Werk 56
D-21406 Melbeck (Nähe Hamburg)

We have weekly arrivals of containers with reed from China in Hamburg for possible delivery to Denmark.

Direct deliveries or deliveries with our truck with crane of:

- Reed from Hungary, Rumania, Ukraine, Austria, Turkey and China.
- Wire, heather, sheets, windows, copper & galvanised chicken wire, tools, copper or ceramic ridge tiles etc.

Wir haben wöchtentliche Ankunft von Container mit China Reet in Hamburg für eventuelle Lieferung nach Dänemark.

Direktlieferung oder Lieferung mit unserem Kran-LKW:

- Reet von Ungarn, Rumänien, Ukraine, Österreich, Türkei und China.
- Draht, Heide, Planen, Gaubenfenster, Kupfer und Verzinktem Masschendraht, Werkzeug, Kupfer oder Ton Firstziegel usw.

Med venlige hilsner,
Fam. Prosman

Her viser engelske Andrew Raffle den unge japanske tækker, Saori Ohno, hvordan man flækker pilekviste til mønningen

Engelske tækkemænd til Danmark

Sam Carnell og hans lærling efterlyser et eller flere steder at arbejde i Danmark nu til sommer – det kan blive starten på en udveksling mellem landene

**TEKST: JØRGEN KAARUP,
STRAATAGETS KONTOR**

I den internationale samarbejdsorganisation ITS er det vedtaget at arbejde videre med en udvekslings-ordning for lærlinge, så det bliver muligt for unge at tilbringe en del af læretiden i et eller flere andre lande.

Allerede nu banker to englændere på døren til Danmark: tækkemester Sam Carnell og hans lærling, Gavin. Med 25 års erfaring bag sig har Sam oplært flere tækkemænd, og han har tækket i både USA og Tyskland, bortset fra hjemlandet, hvor han de seneste år har haft virksomhed i Englands sydøstlige hjørne, Cornwall.

Sam har meget lyst til at give både sig selv og især sin lærling den oplevelse, både personligt og fagligt, det ville være at tække i Danmark. Hvis en svensker læser det her og synes, det er interessant, er jeg sikker på, at de også gerne drager til Sverige.

De er meget fleksible i perioden fra maj måned til sen efterår/vinter og forestiller sig alt mellem et par uger og op til et par måneders ophold. De har behov for et sted at bo, og forestillingen om løn er omkring 190 kr./time, lærlingen det halve – men det forudsætter, at de bor gratis.

Skriv eller ring til mig på Straatagets Kontor eller skriv direkte til Sam. Under denne artikel er hans hjemmeside, Facebook-side og mailadresse.

PÅ TVÆRS AF LANDE

Som sekretær og koordinator af det internationale samarbejde er jeg i gang med at undersøge mulighederne for at opnå støtte – fra fonde, staten eller f.eks. EU – til en sådan udveksling på tværs af lande. Dette har ikke noget med de to englænderes ønske om at arbejde i Danmark – det er initiativ, der kan føre til, at lærlinge bliver støttet økonomisk under udlandsophold.

Det ville være en dejlig konkret måde at bruge det netværk, der er opbygget imellem mange tækkemænd i ITS' syv medlemslande: Det er Sydafrika, Japan, Holland, England, Tyskland, Sverige og Danmark.

Til sommer forventer et par japanske tækkfolk – den ene kvinde, den anden mand – at besøge Læsø for at arbejde sammen med øens tængemand, Henning Johansen, om at lægge nyt tangtag på en af de nyrestaurerede ejendomme.

Tidligere har bl.a. en ung tysk tækkemand og den danske arkitekt med interesse for stråtag, Kirstine Bovbjerg Christensen, væ-

ret i Sydafrika og blevet rigtig godt modtaget der.

Flere danske tækkemænd har desuden været på arbejdsophold i Holland for bl.a. i praksis at prøve mansardtækning. Herfra skal lyde et begejstret: Hvor er det godt!

Sam Carnell og hans lærling vil gerne til Danmark for at arbejde her i sommer.

www.celtictthatch.co.uk
samcarnell@hotmail.co.uk
Facebook: Celtic thatch

DOBBELT SÅ MEGET DAGSLYS

Sælg ekstra dagslys til dine kunder med vores ovenlysvinduer fra Fakro. Fakros ovenlysvinduer er de eneste på markedet, der er lavet specielt til stråtag.

Vi leverer byggematerialer af høj kvalitet til tækkemænd og stråtagsejere

8638 7666

www.carlofchristensen.dk

Den 9. marts var der generalforsamling i både **Tækkelaug** og **Straatagets Kontor** på Svogerslev Kro ved Roskilde. På de følgende sider fortæller Tæk, hvad der rørte sig

FORMAND VARSLER AFSKED

Tækkelaugets formand går nu ind i sit 12 år bag roret i arbejdet med at styre tækkebranchen frem mod et moderne fag, der kan overleve på sigt

TEKST OG FOTO: JØRGEN KAARUP

Den absolut største nyhed på denne første ordinære generalforsamling for de organiserede tækkemænd, samlet i Tækkelaug, var, at formand Henrik Henriksen bebuder sin afsked om et år.

HVEM OVERTAGER STAFETTEN?

"Der er simpelthen blevet for meget arbejde med at være formand, så nu vil jeg fremover fokusere mere på mit eget firma og mit privatliv", sagde Henrik Henriksen, der uden honorar har brugt hundredevis af dage på at arbejde for faget gennem de 10 år, han nu har været formand for Dansk Tækkemandslaug og siden marts 2017 for Tækkelaug.

"To-tre dage om ugen går med formandsarbejde, og det bliver ikke ved med at gå. Det er branchevejledning, rådgivning af bygherrer og rådgivere, og det er i vid udstrækning også vejledning af kolleger. Jeg gør det jo gerne, men nu må andre tage over, når jeg om et år har været på posten i 12 år".

Der var 22 mødt op til denne allerførste generalforsamling i det laug, der 4. marts 2017 opstod ved en fusion mellem Jydsk og Dansk Tækkemandslaug.

PLUK FRA FORMANDENS BERETNING:

"Hvis alle var gået med i sammenslutning havde vi været omkring 90 medlemmer, men vi er pr. dags dato 67. Vi skal yde en stor indsats for at nå målet om at fordoble antal tækkede kvadratmeter. Vi er blevet en todelt branche, en halvdel med faglig stolthed, høj faglighed og en professionel tilgang.

Den anden halvdel står uden for, har ikke indflydelse på faget og udviklingen af det, nogle følger ikke med i udviklingen, og en del af dem udfører desværre for dårligt arbejde.

Vi er ved at samle en liste over dem, der står uden for Tækkelaug, så vi kan informere dem – og forhåbentlig få en del af dem med ind i fællesskabet", sagde Henrik Henriksen bl.a. i sin beretning

AMBITIØS HANDLINGSPLAN

Tækkelaug har en temmelig ambitiøs handlingsplan, og da langt det meste af arbejdet skal udføres af bestyrelsesmedlemmer i deres fritid, tager det tid at nå i mål med planerne. Det blev derfor på generalforsamlingen drøftet, om det snart er på tide, at i hvert fald formanden får honorar – og måske også bestyrelsesmedlemmer, der påtager sig konkrete arbejdsopgaver i f.eks. Teknisk Udvalg.

En af de opgaver, der er ved at blive løst, er at få lodret tækning, facadetækning, godkendt på lige fod med brandsikrede stråtage, så der må tækkes lodret inden for 5 meter-grænsen. Et konkret projekt er lige nu sat i vente-position, fordi der ikke foreligger en generel godkendelse af facadetækning med 5 meter til skel.

Det er en opgave, der løses af Finn Guld i samarbejde med DBI, Dansk Brandteknisk Institut og Niels Strange fra Dansk Byggeri.

TAK TIL NIELS STRANGE

"Nu er det alvor, Niels Strange holder, og hans afløser er her i dag, velkommen til Torben Hessing-Olsen", lød det fra Henrik Henriksen, der sagde hjerteligt tak til Niels Strange: "Tusind tak, Niels, for alt det, du gennem 19 år har gjort for tækkefaget".

Formanden sluttede sin beretning med igen at slå fast, at stråtagsproduktionen skal derhen, hvor pengene er, nemlig i og omkring byerne.

"Alle købstæder bør afsætte grunde og områder, hvor der kan bygges med stråtag. Vi er det mest bæredygtige byggemateriale, og bæredygtighed vil fremover veje tungt".

Beretningen blev godkendt, og det samme blev regnskabet, som udviser et lille underskud, men med et kontant indestående på mere end 700.000 kr. rystede det ingen af deltagerne.

I 2018 bliver der et lille overskud ifølge budgettet, som blev fremlagt af kasserer Keld Pedersen.

>

Finn Ole Hansen gik ud af bestyrelsen efter 11 år i den, og han blev ikke erstattet, idet der er enighed om, at bestyrelsen for Tækkelaugget nok skal ende med at være på 7 frem for de nuværende 9.

På generalforsamlingen blev alle øvrige bestyrelsesmedlemmer, bortset fra Finn Ole Hansen, genvalgt. Der er nu 9 medlemmer i stedet for 10, idet Allan Michael Hansen ikke genopstillede.

En meningstilkendegivelse ved håndsoprækning viste, at der var kæmpestor opbakning bag, at bestyrelsen nu vil udarbejde et forslag om at honorere i hvert fald formanden. Det er en beslutning, der skal tages ved næste års generalforsamling.

Nyt bygningsreglement

Kommunerne skal ikke længere varetage behandling af byggesager, når det nye bygningsreglement træder i kraft 1. juli

Efter generalforsamlingen holdt Dansk Byggeris afløser for Niels Strange, Torben Hessing-Olsen, oplæg om hovedtrækkene i det nye bygningsreglement, der træder i kraft 1. juli i år.

Der er tale om en mindre revolution, for byggesager skal fremover ikke behandles af kommunale embedsfolk, men derimod af certificerede rådgivere fra private firmaer.

Dvs. at den tekniske byggesagsbehandling forsvinder fra kommunerne, som dog stadig står for at udarbejde lokalplaner og er tilsynsmyndighed, herunder behandler klagesager.

Hensigten er en kortere sagsbehandlingstid, og at bygherre og rådgiver får større indflydelse på processen.

Det er først, når et byggeri er færdigt, at der skal indsendes dokumentation. Og for enfamiliehuse bliver det op til ejeren og dennes håndværkere og evt. rådgiver at sikre, at byggeriet er sket i henhold til gældende regler. Der er nemlig ikke krav om at bruge de certificerede rådgivere, når det drejer sig om enfamiliehuse og fritidshuse.

Hvad denne overgang til et helt nyt system for nybyggeri (og for væsentlige om- og tilbygninger) kommer til at betyde for stråttækte beboelsesejendomme er det for tidligt at sige.

Der er nemlig en række brandklasser i det nye bygningsreglement, og heri skal stråttæket placeres. Der er tale om såkaldte "risiko- og konsekvensklasser", som bl.a. udtrykker risici for f.eks. tab af menneskeliv for blot at nævne én ting.

Det ligger helt fast, at kravene til dokumentation og dermed kvalitetssikring øges, også for tækkemænd.

Det nye bygningsreglement træder som nævnt i kraft 1. juli 2018, men idet der formentlig bliver mangel på certificerede rådgivere, er der vedtaget en overgangsordning, så kommunerne skal kunne varetage den tekniske byggesagsbehandling frem til 31. december 2019 (mod betaling).

Kursskifte undervejs på kontoret

Straatagets Kontor bliver fremover det formidlings- og markedsføringskontor, det oprindeligt var planlagt til at være

TEKST: JØRGEN KAARUP

Generalforsamlingen i Straatagets Kontor Aps blev den korteste i kontorets 5 år lange levetid. Ejeren af kontoret er Tækkelaugget, og siden de to laug blev samlet i et er bestyrelsen løbende orienteret om og har deltaget i drøftelser af, hvad kontoret skal bruge tid og penge på.

Generalforsamlingen var derfor hovedsagelig en formalitet. Regnskab og beretning blev godkendt, og de tre nuværende bestyrelsesmedlemmer fortsætter: Finn Guld som formand, Thomas Gerner og Sven Jon Jonsen som bestyrelsesmedlemmer.

I 2017 afsluttedes to projekter som beskrevet i artiklen "5 år med kontoret", og fra 2019 vil alt andet end markedsføring og formidling køre i regi af Teknisk Udvalg i Tækkelaugget.

Det medfører, at jeg som eneste ansatte går på reduceret tid i overensstemmelse med, hvad der er økonomi til, når der ikke længere er indtægter fra projekter.

I 2017 kom 47 procent af kontorets indtægter fra Sepatec-afgiften på 5 kr. pr. solgt kvadratmeter og 6 procent var tilskud fra Tækkelaugget.

De resterende 47 procent af omsætningen på lidt over 1,1 million kr. kom hovedsagelig fra tilskud til projekter: Fra Miljøstyrelsen, Realdania, Foreningen PlanDanmark og fra et formidlingsprojekt for Læsø Museum.

Et foreløbigt budget viser, at kontorets indtægter i 2019 vil være halveret i forhold til 2017 (dvs. 568.000 kr. i 2019).

Sepatec-salget er øget med 15 procent siden kontorets etablering i 2013.

DOBBELT SÅ MANGE STRÅTAGE

Tækkemændens branchekontor havde 5 års fødselsdag ved årsskiftet, og kontorets ansatte ser her både frem og tilbage på indsatsen

TEKST OG FOTO: JØRGEN KAARUP, STRAATAGETS KONTOR

Straatagets Kontor har nu eksisteret i 5 år, og der kan derfor være grund til at skue både frem og tilbage, for målet med kontorets arbejde er at få stråtaget sat på landkortet som et konkurrencedygtigt og grønt tag, der med fordel kan anvendes i nutidens nybyggeri. Det konkrete mål er at medvirke til – sammen med branchen – at fordoble antallet af tækkede kvadratmeter inden 2023.

Arbejdet på kontoret har helt fra starten haft to fokusområder:

1. At dokumentere stråtagets miljøfordele
2. At dokumentere brandsikringens effektivitet for dermed at få nedsat de restriktive afstandskrav, der gjaldt for stråttækkede bygninger

Miljøfordelene ved stråtaget er i de forløbne 5 år dokumenteret på flere områder: En miljøvurdering, foretaget af Teknologisk Institut, konkluderer, at stråtaget er det mest klimavenlige af alle.

Et fire-årigt projekt om dyrkning af elefantgræs til tækning (tækkemiscanthus) i samarbejde med bl.a. SEGES (Landbrugets Videnscenter) og støttet af Miljøstyrelsen har dokumenteret, at tækkemiscanthus er fremragende til at beskytte grundvand. Årsagen er, at dette materiale til tækning kan dyrkes uden brug af sprøjtegifte og med minimal tilførsel af gødning.

MILJØDEKLARATION

Og endelig har stråtaget fået en miljøvaredeklaration, udarbejdet af Teknologisk Institut (en såkaldt EPD, Environmental Product Declaration). Denne kan bruges til at analysere og sammenligne miljøbelastninger ved anvendelse af forskellige typer tag. Vi er i branchen ikke i tvivl om, at stråtaget vil være det miljømæssigt foretrukne, efter en sådan sammenligning.

I 2018 færdiggøres endnu et projekt, støttet af Realdania, som kommer til at dokumentere stråtagets evne til at isolere, både mod kulde og mod varme.

Alle projekter har opnået støtte fra private fonde og fra Miljøstyrelsen. Disse penge har været med til at finansiere kontorets indsats på det faglige område, idet tækkebranchen kun finansierer omkring halvdelen af kontorets hidtidige årsbudget.

Den faste del af finansieringen (fra Sepatec-afgift og tilskud fra Tækkelaug) går til formidling, PR og markedsføring og til udgivelse af bladet Tæk, som sendes til alle tækkemænd i Danmark og Sverige og til en række arkitekt- og byggefirmaer samt til uddannelses- og andre institutioner.

I juli 2016 skete den største landvinding for stråtaget i mange årtier, som de fleste læsere af dette blad ved: Bygningsstyrelsen sagde ja til, at der kan bygges med 5 meter til skel, hvis stråtaget er brandsikret efter en af de to godkendte metoder. Det er en halvering af den hidtil krævede afstand.

Hermed blev der åbnet mulighed for, at der kan bruges stråtag i f.eks. nye parcel- og villakvarterer i de større byers forstæder, for det er jo der, de fleste nye boliger bygges. Men foreløbig har vi kun set ganske få, enkeltstående tilfælde af nybyggeri af helårshuse med stråtag.

BYGGERI I FORSTÆDER

I 2018 er indsatsen fra Straatagets Kontor fokuseret på at få et eller flere boligbyggerier med et antal stråttækte ejendomme op at stå i oplandet til de store byer med vækst i boligbyggeriet. Det kunne være alt fra rækkehuse, almene boliger, klynge- eller andelsbyggerier og "parcelhuse" eller villaer.

Der er udlovet en dusør på 50.000 kr. til den person, f.eks. tækkemand, der på den ene eller anden måde får idé til et byggeri som de nævnte, og herefter medvirker til at få det sat i gang, f.eks. i samarbejde med et bygge- eller ingeniørfirma. Dusøren blev annonceret i bladet Tæk's oktober-udgave 2017, men foreløbig har ingen henvendt sig i den anledning.

En helt ny analyse fra den københavnske arkitektskole viser, at der skal bygges med ler, halm og træ, hvis målet "*Ingen affald i 2050*", også skal gælde for byggebranchen. Dette mål blev fremlagt for regeringens af et såkaldt advisory board af eksterne rådgivere, og deres oplæg er nu analyseret af et forskerhold fra Kunstakademiets Arkitektskole.

99 procent af et stråtag består af naturmaterialer, der kan komposteres eller genanvendes, så det må være indlysende, at stråtaget finder en plads i fremtidens bæredygtige byggeri.

SEPATEC®
Brandsikring til stråtag

EFFEKTIV BRANDSIKRING TIL STRÅTAG

▼ **HØJ SIKKERHED**

Brand udvikler sig
langsommere

▼ **BILLIG FORSIKRING**

Op til 50% rabat på
brandforsikringspræmien

▼ **LAVT AFSTANDSKRAV**

Afstandskrav nedsat
fra 10 til 5 meter

**FOR MERE INFO
RING PÅ 8638 7666
ELLER BESØG SEPATEC.DK**

ANBEFALET AF DBI
(Dansk Brand- og sikringsteknisk Institut)

Stråtaget skal følge pengene

Masser af faglighed og viden blev delt mellem 60 deltagere på årets tækkemands-seminar

TEKST OG FOTO: JØRGEN KAARUP

"Vi skal ind i byerne. Det er der, pengene er. Vi skal have lokalplan-områder med stråtag på husene i alle købstadskommuner. Bak op om og hjælp til med at sælge idéen, hvor I kommer frem".

Sådan blev der lagt fra land til årets seminar på Den jyske Haandværkerskole den 12. januar, og ordene var Henrik Henriksens, formand for Tækkelaugene, der i sin velkomst appellerede kraftigt til, at branchen hjælper sig selv med at sikre fremtiden ved at lægge sig i selen for at få nye stråtækte boliger i de større byers vækstområder.

Omkring 60 havde fundet vej til Hadsten denne fredag-lørdag i januar, og programmet bød på en tur rundt om alle væsentlige emner: Hvordan man tjener flere penge, arbejdsmiljø, hvordan man undgår klage- og retssager, den nye tækkevejledning, nyt fra skolen og ny viden om vurdering af materiale-kvalitet. Og så lidt mere...

Flere af emnerne bliver uddybet i særskilte artikler her i bladet, så her blot et kort referat af nogle af emnerne fra 28 timers intenst samvær, hvoraf de fleste blev brugt på at suge ny viden til sig, næstflest blev brugt på socialt samvær og færrest timer blev tilbragt sovende på værelserne i nattens løb.

Alle, der er medlem af Tækkelaugene (som står for seminarerne) er som bekendt nu også medlem af Dansk Byggeri, og da årets seminar er det første med et samlet laug for tækkemænd, gennemgik Jan Hesselberg fra Dansk Byggeri hvad man egentlig får for pengene som medlem.

KUNDER GLADE FOR BYG GARANTI

Først og fremmest sætter kunderne stor pris på Byg Garanti, som er den mest kendte af alle garantiordninger inden for byggeriet.

"25 års branding har virket", sagde Jan Hesselberg. "De fleste kunder ved, hvad de får med en garantium på 150.000 kr. i 10 år, og vi

"Et ord er ikke et ord.
Mundtlige aftaler er fortid."

Louise Larsen, sekretariatschef, Byggeriets Ankenævn, tækkemandsseminaret 12. januar 2018

ved fra undersøgelser, at en del kunder går efter håndværkere, der er med i garantien".

Hertil kommer "Byggeriets Service-koncept", som er et servicetjek af de enkelte firmaers måde at indgå aftaler med kunder – herunder konkret tjek af indgåede aftaler og kontrakter. Der er juridisk hjælp at hente, teknisk rådgivning, kurser og desuden fungerer Dansk Byggeri også som en lobbyvirksomhed over for Christiansborg og sætter byggeriets vilkår i fokus og til debat via presseafdelingen.

Af 5.700 medlemmer er omkring 20 % enkeltmandsvirksomheder, og 70 % af alle medlemmer har få ansatte, mellem 2 og 8.

En gennemgang af sagsforløbet i Byggeriets Ankenævn vil blive uddybet i en senere udgave af Tæk, men den korte version er: Det betaler sig at gå i dialog med en utilfreds kunde, og er der tale om fejl eller mangler, så kan det betale sig at udbedre det, inden der kommer syn og skøn, fordi der ellers løber omkostninger på i størrelsesordenen 12 – 15.000 kr.

PAS PÅ MED GODE RÅD

En dynamisk og humoristisk leder af Byggeriets Ankenævn slog fast med 7-tommer søm:

"Et ord er ikke et ord. Mundtlige aftaler er fortid", sagde Louise Larsen og belagde sine ord med eksempler på, hvor galt det kan gå.

Henrik Henriksen supplerede med, at det normalt er en fordel for tækkemanden at få en sag behandlet i Byggeriets Ankenævn frem for en retssag, fordi det tager længere tid og bliver dyrere i retten.

Også arkitekt Sven Jon Jonsen, som er bestyrelsesmedlem i Straatagets Kontor, bidrog med at give gode råd i forhold til kunder under emnet "Tækkemanden som rådgiver".

"Hvis du vurderer og udtaler dig, så er det, hvad man kalder ansvarspådragende, og så bør du have en forsikring", sagde Sven Jon Jonsen. "Understreg, helst skriftligt, at du kun vejleder, ikke rådgiver, og henvis i øvrigt til branchens "tekniske fælleseje", det nye BygErfa-blad og Tækkevejledningen.

Rasmus Åradsson fra konsulentfirmaet Intenz fik salen til nærmest at gyngede med sit engagement og levende fortællinger under overskriften "Sælg mere – tjene mere". Hans budskaber var overbevisende, han gjorde det med stil og masser af humor, så det med, at tilstrækkeligt mange rakte hånden op og og hermed tilkendegav interesse i at deltage i et salgskursus.

TAGRØRS-KVALITET

Lørdagens højdepunkt var tækkemand Ruud Conijns gennemgang af den hidtil mest omfattende undersøgelse af tækkerørs kvalitet og især om, hvordan man vurderer, om det er god eller dårlig kvalitet. Det er det hollandske tækkkontor i samarbejde med den tyske tækkesammenslutning og en professor ved universitetet i Braunschweig, der gennem en årrække har arbejdet med rapporten. Resultaterne er for omfattende til at referere i denne artikel, og en del af resultaterne skal nu drøftes i Tækkelaugets tekniske udvalg, lige som der er møde i England i april, hvor både folkene bag rapporten og udvalgte repræsentanter fra England, Holland, Tyskland og Danmark mødes.

Tæk vil senere følge op på denne nyeste viden om årsager til god og dårlig tagrørs-kvalitet. Straatagets Kontor har bedt den danske professor i stofomsætning i tagrør, Hans Brix fra Aarhus Universitet, om at vurdere rapporten. Hans Brix skriver bl.a.:

"Rapporten er den mest omfattende og veldokumenterede gennemgang af faktorer af betydning for tækkerørs kvalitet, som jeg har set".

De væsentligste konklusioner, som både Ruud Conijn og Hans Brix drager fra rapporten er:

- Tagrør skal skæres så lavt som muligt over jordoverfladen
- Der skal anvendes skarpt skær, så stænglen ikke flosses
- Høstede rør skal tørre hurtigt
- Rør skal renses for ukrudt samt for korte og tynde ikke-blomstrende skud og rør fra foregående sæson

En debat på baggrund af en hollandsk retssag – og ud fra rapportens konklusioner – om saltindhold i tagrør, hvorfor det er der, hvorfra saltet kommer osv. udspandt sig efter Ruud Conijns oplæg. I øjeblikket er der for lidt konkret viden om dette til at kunne konkludere klart og tydeligt.

Den danske tagrørsprofessor, Hans Brix siger om lige præcis rapportens afsnit om saltindholdets betydning: "Der er mindre videnskabelig evidens for dette i rapporten, og der mangler derfor efter min mening undersøgelser, der belyser dette."

Interesserede kan rekvirere Hans Brix' notat ved henvendelse til Straatagets Kontor. Notatet er på 5 sider.

SÆLGES
– Kvalitets tækkerør
fra Ukraine og Kina

- Egen import af tækkerør
- Bedste kvalitet af rør
- Stor faglig viden

*Tækkefirmaet
Karsten V. Hansen*
www.straataekning.dk • Tlf. 40 45 22 35

Et naturligt produkt
**TØRRET
ÅLEGRÆS**
sælges til rygninger og isolering

Leveres i rundballer eller
på bestilling i småballer

IB UNGERMAND 61386724
JENS WEDELE 40723506

Evald Zacho er konsulent ved Byggeriets Arbejdsmiljøbus, og Tæk har bedt ham opsummere de vigtigste ting, som enhver tækkemand bør vide om arbejdsmiljø.

BYGGERIETS ARBEJDSMILJØBUS

Byggeriets arbejdsmiljøbus var involveret i at finde en løsning på, hvordan man sikrer folk på tangtaget. Det er nemlig så specielt et arbejde, at der ingen specifikke regler fandtes.

NYE KRAV TIL STIGER

Faldulykker i forbindelse med arbejde fra stiger er et tilbagevendende problem på byggepladsen, derfor indføres der nye foranstaltninger, som skal gøre arbejde fra stige mere sikre.

Fra 1. januar 2018 indføres en revideret udgave af stigenormen EN 131, som stiller nye krav til stigeproducenterne.

Mere skridsikre:

De nye regler betyder blandt andet, at stiger skal opfylde flere og strengere krav.

Enkelt-, udskyde- og hejsestiger som er længere end tre meter skal være monteret med stabilisator. Stigeskoene skal være ekstra skridsikre.

Normen EN 131 bliver delt op i kategorierne for professionelle og ikke professionelle (privat).

FORENKLING AF REGLER OM FØRERCERTIFIKAT

Arbejdstilsynet bekendtgørelse nr. 1346 om arbejdsmiljøfaglige uddannelser, beskriver de nye krav førercertifikater – gældende fra 1. januar 2018.

En forenkling af de nuværende regler om førercertifikater til kraner, gaffeltruck og teleskoplæssere, samt en reduktion fra 10 til 7 uddannelser.

Lovpligtige uddannelser pr. 1. januar 2018:

- Kranbasis – der omfatter alle typer af kraner og lign. maskiner over 8 tons/tonsmeter.
- Mobile kraner over 8 tonsmeter – der er en overbygning til "Kranbasis"
- Mobile kraner over 30 tonsmeter – der bygger ovenpå "Mobile kraner over 8 tonsmeter".
- Tårnkraner og fast opstillede kraner over 8 tonsmeter – der er en overbygning til "Kranbasis".
- Teleskoplæssere (multifunktionsmaskine) – der omfatter alle typer arbejde.
- Gaffeltruck
- Gaffelstabler

Kravet om førercertifikat til teleskoplæssere (multifunktionsmaskine) udvides, så det fremover gælder alt arbejde med teleskoplæssere, det betyder blandt andet at der også kræves førercertifikat ved kørsel med mandskabskurv.

- Gaffeltruck B-certifikater, der er udstedt efter hidtil gældende regler, vil give ret til at føre teleskoplæssere indtil den 31. december 2018. Herefter skal man have et teleskoplæssercertifikat.
- Gaffeltruck B-certifikater vil ikke give ret til at udføre personløft med teleskoplæssere, idet dette er et nyt krav som ikke er reguleret af de hidtidige certifikatregler.

FALD FRA HØJDEN

Tækkearbejde er et gammelt håndværksfag, med en lang historie og mange traditioner bag sig.

Da det meste tækkearbejde foregår i højden, er der en risiko for at komme slemt til skade ved nedstyrtning og det er uanset om tækkearbejdet udføres med strå eller tang.

De udførende – (arbejdsgiveren og de ansatte) skal således have kendskab til den risiko, og dermed også til de regler, der er forbundet med arbejde i højden, jf. arbejdsmiljøloven – så tækkeopgaverne kan gennemføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Tækkearbejdet er blandt andet omfattet af bekendtgørelse nr. 1516 – om bygge- og anlægsarbejde, samt bekendtgørelse nr. 559 – om arbejdets udførelse, blot for at nævne et par stykker af de bekendtgørelser som tækkeopgaverne kan være omfattet af. Nævnte bekendtgørelser kan ses på www.at.dk

De største sikkerhedsproblemer ved tækkearbejdet er nedstyrtningsfaren eller faren for gennemstyrtning.

De fleste ulykker kan forhindres, hvis man inden påbegyndelse af tækkeopgaven, har lavet en plan (APV) for de sikkerhedsforanstaltninger, der skal tænkes ind i projektet, - fx skal det vurderes:

- om der skal opsættes stillads med rækværk omkring hele huset
- om tagkonstruktionen er intakt
- om de eksisterende lægter er stærke nok til at man kan færdes på disse.

Der er mange faktorer som der skal være styr på inden påbegyndelse af tækkeopgaven.

Det kan være svært at have styr på eller overblik over både arbejdsmiljølovgivning, og hvad findes der af gode løsninger omkring tekniske hjælpemidler som kan tænkes ind i forbindelse med sikkerheden ved arbejde i højden.

Byggeriets Arbejdsmiljøbus, som er bygge- og anlægsorganisationernes fælles konsulentordning (bam-bus.dk), kan bidrage med gode løsninger på brugen af tekniske hjælpemidler, fx valg af korrekt stillads, valg af faldhindrende udstyr mv., – samt give råd og vejledning om de regler/bekendtgørelser som tækkeopgaven kan være omfattet af.

Som konsulent i Byggeriets Arbejdsmiljøbus er vi ikke uddannede tækkemænd, men vi har et stort overblik over den gældende arbejdsmiljølovgivning, samt bredt kendskab til forskellige tekniske hjælpemidler, som gør at vi i et tæt samarbejde med jer tækkfolk, kan bidrage med praktiske råd og vejledning omkring sikkerhed og sundhed, så der bliver sat fokus på sikkerheden ved arbejde i højden.

BFA = Branchefællesskabet for arbejdsmiljø i bygge og anlæg har udarbejdet en branchevejledning om tækkearbejde, som anviser gode løsninger og foranstaltninger, samt beskrivelse af arbejdsmiljølovgivnings minimumskrav i forbindelse med tækkearbejde.

Men ikke alt tækkearbejde er dækket ind af branchevejledningen, fx særlige konstruktioner, tangtage mv. – hvor det er vigtigt, at man inden arbejdet påbegyndes har udarbejdet en APV = arbejdspladsbeskrivelse, hvor man beskriver den risikovurdering som danner grundlag for de valgte sikkerhedsløsninger ved arbejde i højden.

Det kan fx være sikring mod gennemstyrtning/nedstyrtning ved arbejde og færdsel på eksisterende loft eller eksisterende tag konstruktion. Hvis der er risiko for gennemstyrtning-/nedstyrtningfarer skal det forbygges med effektiv kollektive sikkerhedsforanstaltning, fremfor individuelt faldsikringsudstyr.

Hvis der ikke er mulighed for at opstille stillads med rækværk – tagskærm eller lignende kollektive sikkerhedsforanstaltninger, kan man vælge at benytte faldsikringsudstyr hvis det er egnet til opgaven og af kort varighed, – man skal så vidt muligt vælge faldhindrende udstyr, frem for falddæmpende udstyr.

Hvis man vælger falddæmpende udstyr som skal indeholde en falddæmper, skal man samtidigt sikre at fastgørelsespunktet kan optage et træk på 12KN (svarende til 1200 kg).

Der skal – når der anvendes falddæmpende udstyr - udarbejdes en plan for redning efter et fald, herunder hvilken redningsudstyr der skal bruges – inden arbejdet påbegyndes.

BFA har udarbejdet et Fakta Blad – Beredskabsplan ved falddæmpende udstyr.

Fakta Blad kan ses/hentes på www.bfa-ba.dk

Står du som tækkemand med et tækkeprojekt, hvor der er usikkerhed om, hvorvidt der er helt styr på sikkerhed ved arbejdet i højden, eller tvivl om hvilke regler eller løsninger på tekniske hjælpemidler der eventuelt kan tænkes ind i projektet, så kontakt Byggeriets Arbejdsmiljøbus på tlf. 72 17 00 13 eller find frem til den konsulent som er i den region hvor du bor – via bam-bus.dk – det kræver blot, at du er omfattet af en af de nedenstående organisationer.

DER ER HJÆLP AT HENTE hos Byggeriets Arbejdsmiljøbus, som er etableret af Dansk Byggeri, Dansk Håndværk, Fagligt Fælles Forbund (3F), Blik- og Rørarbejderforbundet, Dansk Metal, Dansk El-forbundet og BJMF i København. Desuden er Dansk Isoleringfirmas Brancheforening (DIB), Kooperationen og Bygherreforeningen tilsluttet Byggeriets Arbejdsmiljøbus.

Gratis råd gives dog kun, hvis man er medlem af en af de nævnte organisationer.

BYG-ERFA-blad om tækning

Det har længe været et ønske at få formidlet nødvendig viden ud til bygherrer, rådgivere og kommuner

TEKST: MARGRETHE PETRI GODTKJÆR, DANSK BYGGERI

I november 2017 udkom BYG-ERFA erfaringsblad (47) 171124 med overskriften "Stråtage – taghældning, opbygning og afstandskrav".

Med det nye BYG-ERFA blad er vi nået langt, for BYG-ERFA er anerkendt som erfaringsformidler, og erfaringsbladene som alment teknisk fællesøj. Det er ofte i BYG-ERFA at ikke mindst rådgiverne – og også ofte bygherrer – søger viden.

Med BYG-ERFA-bladet om stråtage i hånden er blevet lettere og mere overbevisende for en tækkemand at kunne pege på nødvendigheden af, at bygningen skal have tilstrækkelig højde for at kunne opfylde mindstekrav om taghældning og samtidig give huset en fornuftig bredde.

Det reducerede afstandskrav til skel – når tagene er brandsikrede - er også behandlet i BYG-ERFA bladet, så hvis man løber ind i diskussioner med bygherre, rådgiver eller kommune er der her dokumentation for udsagnet.

Et af de klare budskaber i bladet er desuden, at det er vigtigt at tække, så tagene kan tørre op hurtigst muligt.

HUSK at Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

BYG PÅ ERFARINGER

BYG-ERFA har siden 1977 indsamlet og bearbejdet byggetekniske erfaringer fra byggeriets praksis. Erfaringerne formidles i kortfattede erfaringsblade med bygbare løsninger til nybyggeri og bygningsfornyelse – så svigt og skader forebygges eller udbedres mest hensigtsmæssigt.

Stråtage

– taghældning, opbygning og afstandskrav

BYG-ERFA
ERFARINGSBLAD (47) 171124

Indledning
Det er ikke ualmindeligt at se stråtage med lav hældning, der er under kraftig nedbrydning ganske få år efter, at de er lagt. Nedbrydningen ses overfladen som nedslurkede områder. Ved meget lave taghældninger ses nedbrydning over hele tagfladen og alene typisk ved skelstænder og kornst, hvor hældningen er lav.

Årsagerne til nedbrydningen
Ofte skyldes nedbrydningen, at taghældningen er for lav – dvs. under 45° – hvilket medfører, at fugten trænger længere ind i taget. Det reducerer tagets mulighed for at tørre og øger risikoen for yderligere fugtindtrængning.

Nedbrydningen kan også skyldes, at læsningen er udført for tykt eller for fast, eller hussens placering i forhold til sol, skygge, vind og eventuel luftforurening.

Stråtagets hældning
En forudsætning for et sundt stråtag er, at det projekteres med en hældning på minimum 45°. Hældning på 45° betyder, at vandet løber af taget hurtigst muligt, og taget tørre op hurtigst muligt.

Hældningen på minimum 45° er vigtig, fordi rævene i et stråtag har en lavere hældning og stråtagets udvendige overflade og den bagvedliggende tagkonstruktion, figur 1.

Hvor hovedkonstruktionens hældning er mindre end 45°, kan der være risiko for, at rævens hældning nærmer sig vandret eller væsentligt tilføjes til tagfladen. Det kan medføre vand i taget og dermed en kort levetid. Det vurderes, at for hver 5°

Hvis et stråtag skal have en lang levetid, er det en forudsætning, at det er tækket på den rigtige måde med sunde, tørre råvarer, og at det har en hældning på minimum 45°. Hvis hældningen er for lav, vil taget få en kortere levetid, fordi fugten trænger ind i stråtaget, og er det først oplyst, vil det efter en periode falde sammen og ståne op på ganske kort tid.

Problemerne ses særligt i sommerhusområder, hvor det er blevet almindeligt at lægge stråtage, fordi mange sommerhuse foretrækker det, og fordi læsningen er ind i naturen. Men husets rygningssøjler er ofte for lav til, at der kan opnås den nødvendige hældning.

(Billedet viser et stråtag med en hældning på kun 30°, der er under nedbrydning. Dette skal omhandles ikke konstruktivt under stråtagets bærende underlag.)

Figur 2 Kapitelbygning rød

Dispersion fra højden i sommerhusområdet
Ved opførelse eller ombygning af huse i sommerhusområdet skal bygger og bygherre være opmærksom på, at højdegrænserne i områderne f) bygningens planer er maksimum 5 m. Når tagets hældning skal være minimum 45°, betyder det, at husene bliver smalle og/eller får meget lav facadehøjde, figur 2. Hældning i bygningens planer kan dog dispenseres med op til 0,5 m. Det planlægningsbestemmer [1].

Figur 1 Annoteret. Det er vigtigt, at stråtag har en hældning på min. 45°, så vandet kan løbe af taget uden at trænge ned i tagets konstruktion.

hældningen er under 45°, bliver levetiden reduceret med 10 år.

Skelstænder, grønt, rygning – og ofte også kornst – har af geometriske årsager en lavere taghældning end hovedtaget. Derfor må der påregnes en kortere levetid omkring disse byggedetaler.

Kapitelbygning
Tækkere er professionelle, og hvis stråtagets overflade bliver opfyldt, bliver der trukket vand ind i stråtaget på grund af kapitelbygning. Erfaringer viser, at vandet trænger omkring 3 cm ind i taget. Det betyder, at ved en lav taghældning bliver vandet trukket længere ind i stråtaget, end hvis taghældningen er højere, figur 3.

For tykke og for faste tage
Eggestrødder har medført, at der er blevet tækket for tykt eller fast – eller måske begge dele. Det har givetvis været et fra et ønske om at gøre det så godt som muligt. I nogle tilfælde også for at undgå at en byggherre eller rådgiver ønsker om et tykt tag.

Eggestrødderne har udviklet sig gennem mange århundreder og har været gennem god tækkelse, længe før at kravet om energibesparende tagkonstruktion om isolerede konstruktioner under det stråtekte tag. De isolerede konstruktioner har indendigt ændret betingelserne for stråtaget. Derfor anbefales det i dag at tække med en tykkelse på 20-30 cm og mere luftigt og løst, så tagene kan blive lufttørret. Dermed tørrer det udvendte, og fugtkoncentrationen bliver mindre.

Muskels placering
Ud over at være opmærksom på stråtagets taghældning og tækning er det vigtigt også at være opmærksom på husets placering i forhold til vindretninger, sol, skygge, vind og få store træer – eller små, som med tiden vokser op og skygger og danner løv og dermed forringer udsigten af taget.

Luftforurening
En anden faktor, som kan være med til at øge nedbrydningen af taget, er luftforurening fra fx industri og landbrug, der forøger luftens indhold af kvælstof. Det virker som gødning på moser, alger og svampe, som kan vokse hele året, hvis vindene er milde.

Sunde materialer
En grundforudsætning for at få et stråtag med lang levetid er, at tækkematerialet og de andre materialer, der indgår i taget, er sunde. Tækkere er et biologisk materiale, der nedbrydes over tid. Nedbrydningen foregår normalt meget langsomt under normale klimatiske forhold, men den kan accelereres, hvis der er fugtighed og forhøjede temperaturer over en længere periode. Det er derfor vigtigt, at tagene er bearbejdet og opbygget som beskrevet i Tækkelærebogen [2].

Tækkematerialet er et naturprodukt, og der kan derfor forekomme færdigfærdige og variationer i tagfladens struktur på grund af naturlige egenskaber. Vedtagning og senere påberedning udføres for forenkling eller tid.

Stråernes kvalitet
Tækkere har anvendt for, at materialerne er egnede til det givne arbejde. Der skal derfor oprettes krav til tækkematerialet overfor leverandøren, når materialet bestilles – ikke kun til længde og tykkelse, men også til fugthold mv.

AF Tækkelærebogen [2] fremgår det, at oprene:

- Ikke må knække, hvis de bøjes vinkelret.
- Skal være uden væsentlig hvid, sort eller grønlig overfladebegroning.
- Skal have en god, frisk lugt.
- Være ensartet fra bund til top.
- Max. må indeholde 18% fugthold målt med indlukket målt i bunnet.

Middelpunktet er vigtig. Bunkter, der ikke er tørret, skal kasseres, da de ellers kan give nedbrudte huller i tagfladen. Desuden er det vigtigt, at tækkearbejdet bliver udført efter de bestemmelser, der er opstillet i Tækkelærebogen [2].

Det tekniske grundlag i vejledningen bygger på tagets erfaringer, der er indsamlet gennem flere hundrede års tradition, og som er tilpasset og moderniseret i overensstemmelse med de krav, der i dag stilles til et stråtag.

Brand og afstandskrav
Der er normalt et skærpet afstandskrav til byggerier med stråtag. Trafik-, Byggeri- og Boligstyrelsen har udgivet en revideret eksemplering om brandsikring af byggerier [3]. I eksempelblomsten er det under pkt. 7.13 beskrevet, hvordan afstanden til skel, st- og nymre kan reduceres fra 10 til 5 meter under forudsætning af, at stråtaget er opfyldt i overensstemmelse med en godkendt metode. Her er foretaget en brandsikkerheds afprøvning og dokumentation. Der er to godkendte metoder til brandsikring med reducere afstandskrav:

- En konstruktion med indbygget, brandgodkendt glasfiberstøttepapir med

en stensløjlede langs alle tagets kanten, figur 4.

En konstruktion, hvor stråtaget – ved lukkede konstruktioner – er tækket direkte på en lukket konstruktion uden bagvedliggende hulrum på en bygningsdel klasse EI-30 (klasse EI materialer klasse C-s1, c2) udføres B materialet, figur 5.

Figur 4 Opbygning med brandgodkendt glasfiberstøttepapir

Figur 5 Opbygning ved anvendelse med tæknisk omrømning på en EI-30 konstruktion – B 2+18 med godkendt glasfiberstøttepapir uden bagvedliggende hulrum.

© 2017 BYG-ERFA erfaringsblad (47) 171124 om stråtage. Tekst af Margrethe Petri Godtkjær, Dansk Byggeri - Tækkelaugets medlemmer. 1)

© 2017 BYG-ERFA erfaringsblad (47) 171124 om stråtage. Tekst af Margrethe Petri Godtkjær, Dansk Byggeri - Tækkelaugets medlemmer. 2)

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Tækkelaugets Formidling
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

Erfaringsblad udarbejdet af Tækkelaugets medlemmer
Tækkelaugets medlemmer har gratis adgang til både stråtagsbladet og alle øvrige BYG-ERFA's erfaringsblade via www.traesektionen.dk.

HAR DU HELLER IKKE TID TIL AT VENDE?

Så skal du vælge **AVANT**[®] Danmark som din samarbejdspartner!

2500 m² showroom
Århusvej 12, 8670 Låsby
Mandag-fredag 8.00-16.00
KOM FORBI
- eller ring
og book en aftale

**VI HAR ALT PÅ LAGER
OG KAN LEVERE NU**

- både maskiner, redskaber og reservedele!

VORES SERVICE ER I TOP

- vi rykker ud med det samme!

Tak for super service
Ringede kl 13.09 og fik besøg kl 16.30

Maria Stryn-Hajslund
Happy Horse Spa og Rehab, Hjallerup

8 maskin-serier * over 200 redskabsmuligheder

www.avant.dk

AVANT[®]
Danmark

Også mange brugte
maskiner og redskaber
på lager

Jylland - Låsby - Tlf: 8695 7522

Sjælland - Hørve - Tlf: 5965 6037

Kort nyt

Stråtag isolerer

Test-projektet er forlænget og kører videre i år

TEKST: JØRGEN KAARUP

Stråtagets isoleringsevne skal dokumenteres, og for at komme i mål med projektet er det blevet forlænget et år. Realdania støtter med 450.000 kr., Teknologisk Institut udfører målinger af både gamle og nye stykker tag, der måles i et tækket prøvehuse ved Den jydsk Haandværkerskole i Hadsten, målinger fra Det åndbare Hus, også foretaget af Teknologisk Institut vil blive inddraget, og det hele samles i et samarbejde mellem Niels Strange, Dansk Byggeri, Tækkelaugets formand, Henrik Henriksen, Teknologisk Institut og Straatagets Kontor.

Finn Guld, bestyrelsesformand, vil inddrage undersøgelsen af de tilbageværende tage, der i 2001 blev registreret og siden er blevet målt og tjekket et par gange hvad angår nedbrydning, fugtdannelse, tykkelse m.m.

Målet er at kunne påvise en gennemsnitlig værdi for stråtagets isoleringsevne gennem tagets levetid, så værdien af stråtagets isolerende evne kommer til at indgå i beregningen af nybyggede huses samlede klimaskærm.

Her tækker elever det prøvehuse, som i nu to år har stået i Hadsten. Teknologisk Institut har gennem to vintre målet stråtagets isoleringsevne i dette prøvehuse som en del af Test-projektet.

Rundt om gadekæret i Nordby på Samsø ligger den ene stråttækte idyl efter den anden.

Bindedag på Samsø

Sæt kryds i kalenderen den 15.-16. september – årets bindedag bliver med overnatning på øen midt i Kattegat

Der bliver god mulighed for at tage familie, børn, samlever, kæreste eller andre med til bindedag, for den holdes i år på skønne Samsø, hvortil der er færge fra både Sjælland og Jylland.

Vi skal bo på Camping- og Feriecenter Samsø, som har 41 værelser. Der er desuden mulighed for at medbringe telt, autocamper eller campingvogn. Én af de ting, der kommer på programmet, er et besøg på Energiakademi Samsø, som har en meget stor del af æren for, at Samsø blev det første sted i verden, der blev selvforsynende med energi fra vedvarende energikilder.

Turister, fagfolk og presse fra hele verden har gæstet Samsø pga. øens særstatus som vedvarende energi-ø.

Programmet er endnu ikke fastlagt, men datoen er. Der kommer program, tilmelding samt priser i næste udgave af Tæk. Det bliver en weekend med mulighed for at møde kolleger, se Samsø og øens idylliske landsbyer med stråtag og for at gå på opdagelse på egen hånd søndag, når bindedagen slutter.

Det åndbare Hus ånder

Der er ingen problemer med fugt i hverken hus eller tag, og nu bliver der sat en ekstra fugtmåler i stråtaget for at øge målesikkerheden

TEKST: JØRGEN KAARUP

FOTO: EGEN VINDING & DATTER

I lidt mere end to år har der nu været målt fugt og afgang i Det åndbare Hus, som ligger på det økologiske byggefirma Egen Vinding og Datters grund lidt uden for Ringsted.

Resultaterne viser, at der aldrig har været målt mere end 13 procent fugt i stråtaget. Der sidder desværre kun én føler i selve stråtaget, placeret en centimeter over de brædder, taget er tækket på, som er en tomme brædder med fjer og not.

Det seneste år er der lukket damp ind i huset, svarende til en families fugtafgivning – eller rettere, der er faktisk afgivet mere fugt end 4 mennesker ville producere, siger direktør Lars K. Jørgensen fra Egen Vinding og Datter.

”Fugten ligger temmelig konstant, men stiger dog i regnvejr”, siger Lars K. Jørgensen. ”Der har aldrig har været over 13 procent fugt i taget, og typisk ligger den mellem 9 og 12 %. Antagelsen om, at 4 personer kan bo i huset, uden at det giver problemer, den er bekræftet. Der er ingen problemer med hverken tag eller fugt i vægge, selv om der ikke er brugt dampspærre”.

10 LITER VAND I DØGNET

Når der er under 50 procent relativ fugtighed dampes der, og det betyder, at der om vinteren hældes op imod 10 liter vand på i døgnet. Det er mere fugt, end en familie afgiver.

35 dataloggere er placeret i huset, men som nævnt kun én i taget. På foranledning af Straatagets Kontor vil Egen Vinding og Datter nu føre endnu en fugtmåler ind til midten af taget, så der bliver et krydstjek af fugtvandringen i stråtaget.

Nogle har troet, at skorstenen, som er af glas, fører fugt ud, men det gør den ikke. Forsøget går især ud på at vise, at fugten i et enfamiliehus kan transporteres ud gennem væggene, hvis de er lavet af organiske materialer, og der ingen dampspærre er til at holde fugten inde i huset.

”Vi vil jo bevise, at fugten kan trænge gennem væggene uden problemer”, siger Lars K. Jørgensen.

I løbet af foråret flytter en familie ind i Det åndbare Hus, og målingerne, som Teknologisk Institut står bag, fortsætter. En foreløbig rapport forventes klar inden længe, men forsøget ventes at fortsætte til vi er på den anden side af vinteren 2018-2019.

LERKLINET HUS FÅR NYT TAG

Den cirka 300 år gamle bygning, der nu er museum på Reersø, Vestsjælland, er under total istandsættelse og har fået helt nyt stråtag

TEKST: JØRGEN KAARUP

FOTOS: UWE BECKER OG RENÉ ROHDE

De finske lægter, der var skåret ud på et savværk, skulle efterfølgende have en tur med en slethøvl for at få dem til at se håndhøvede ud – og der var 600 meter af dem, som med høvling på begge sider betød 1.200 meter håndhøvling.

”Andræjs Hus” blev museum i 1926. Museets mål er at vise, hvordan folk af meget små kår, landalmuen, levede. De var blandt de fattigste, der boede i eget hus på landet i 17- og 1800-tallet. I den ene ende af huset var der stald, i den anden en beskeden bolig med køkken med åbent ildsted og stue, hvor man også sov.

Det lille hus med stald i den ene ende hørte til en gård. I 1700-tallet betalte en familie 5 rigsdaler om året for at bo her. Til gengæld skulle man stille arbejdskraft til rådighed for gårdmanden, og ”det var jo nok dagligt, der var brug for disse gratis hænder”, siger formanden for museumsbestyrelsen.

Både tømrer og tækkemand er sikre på, at det kunne betale sig at lave total overdækning, for det har medført, at der ingen spild dage var.

Tækkemand Uwe Becker fik sin sag for, da det gamle, lerklinede hus skulle tækkes om, for både spær og lægter skulle håndhugges. Heldigvis er formanden for museets bestyrelse, René Rohde, også tømrer og den, der stod for tømrerarbejdet.

Et utæt tag havde gennem en årrække svækket husets tilstand, men med en bevilling fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til Almene Formål og støtte fra Kulturstyrelsen lykkedes det at komme i gang med en omfattende istandsættelse i 2017, da museet havde 90 års jubilæum.

Huset er fra begyndelsen af 1700-tallet, i BBR-registeret står der 1726. Lerklinede vægge, lerstampet gulv, soltørrede sten. Det var derfor nødvendigt at lave en total overdækning indtil der igen var tag over hovedet.

Vi har i mange år forsikret familierne Nielsen, Madsen & Pedersen o.m.a. - hvad med din familie?

Hvis du rejser
til udlandet
bør du have en
Årsrejse-
forsikring

Er du fx klar over, at

- Vi kan forsikre alle - til konkurrence-
dygtige priser!
- Vi tilbyder samlerabat
- Vi beregner ikke kørte km på vores
bilforsikring. Oplever du at få en skade,
stiger prisen ikke!
- Vi tilbyder en konkurrencedygtig
Årsrejseforsikring
- Vi tilbyder Familiens Dyreforsikring
- også med hunde- og kattesyge
- Vi tilbyder som standard ID-sikring mod
identitetstyveri på Familieforsikringen
- Vi tilbyder landsdækkende personlig
service 24/7
- Vi har i mere end 100 år tilbudt service
og produkter til *jordens folk*

Stråtag er vores speciale!

Vi anbefaler:

SEPATEC[®]
Brandsikring til stråtag

Vi tilbyder også
billig vejhjælp...

Læs mere på
www.garfors.dk

<

”Seneste sommer var som bekendt ekstremt våd, og overdækningen betød, at vi kunne arbejde alle dage. Og uden den ville både gulve og vægge være ødelagt for evigt”, siger René Rohde.

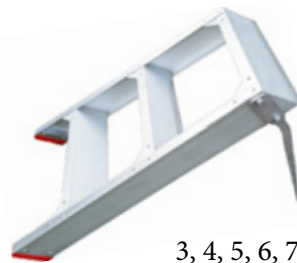
Uwe Becker og tømreren, René Rohde, har selv høstet hasselkæppene, omkring 600 meter, tjæregarnet er købt hos Carlo F. Christensen, og både krumnål og almindelig nål var i brug, fordi krumnålen ikke kunne bruges til de øverste bind.

Hvorfor er der brugt ålegræs til mønning og under skorsten?
”Fordi der er let adgang til ålegræs, og man har jo brugt, hvad der var ved hånden. Engang talte jeg med en ældre mand, der sagde, at i hans barndom var der ålegræs på alle mønninger på Reersø”, siger Uwe Becker, der har lavet flere mønninger med ålegræs på øen, der er landfast via en dæmning.

Etape 2 i genopbygningen af Reersø Museum går i gang, når der forhåbentlig kommer penge fra bl.a. Kalundborg kommune, og når der er varme i luften, for det kræver arbejdet med ler. Der mangler en gavlvæg og en indvendig mur, begge skal udføres med ler, lige som pigstenbelægningen skal lægges igen.

Forhåbentlig er alt færdigt, så museet kan åbne igen efter sommerferien i år.

PROFF LETVÆGTS TÆKKESTOLE I ALUMINIUM OG RUSTFRI KROGE

Tækkestole leveres med lovpligtig dansk brugsvejledning. Skridsikker belægning på øverste trin.

3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12 trin
Med lige kroge
Kroge i 34, 32, 30, 28, 26, 24 cm.

25% RABAT
ved køb af 6 eller derover

www.Patiscope.com - sales@patiscope.com

Høst af rør gavner naturen

Det kan betale sig for et hollandsk firma at høste tagrør i Danmarks største tagrørsområde, Vejlerne, der ejes af Aage V. Jensens Naturfond

TEKST: JØRGEN KAARUP
FOTOS: NIELS DAHLIN LISBORG

”Jeg tror på, at vi gør det rigtige, og at vi samlet set øger dynamikken og variationen i dette spændende naturområde ved at høste en lille del af tagrørene hvert år”, siger driftslederen i Vejlerne, Niels Dahlin Lisborg.

Tæk er på besøg i Danmarks, måske Skandinaviens, største rørskov, Vejlerne ved Limfjorden i Thy. Siden 2014 har et hollandsk firma hvert år høstet omkring 70 hektar ud af 2.000, hele området strækker sig over.

”Det er kun 5 procent af arealet, vi høster, og vi gør det simpelthen for at bevare den unikke biotop, som ellers ad åre ville forvandle sig til krat med bl.a. pil som en dominerende art”, siger driftslederen i naturområdet.

Forklaringen på det er, at bunden i et uhøstet tagrørsområde efterhånden vil hæve sig og blive mere og mere tør i bunden, fordi de gamle rør falder sammen. Det bliver til lag på lag, bunden hæver sig, og så er der pludselig ikke tale om en sump mere.

”Vi har f.eks. Europas største bestand af rørdrum, som knytter sig specifikt til denne naturtype, altså den sumpede rørskov. Også skægmejse, rørhøg, rørsanger om mange andre interessante arter er afhængig af rørskoven”, siger Niels Dahlin Lisborg, der siden 2014 har bestyret det store område, ansat af ejeren, Aage V. Jensens Naturfond.

HØST I UDVALGTE OMRÅDER

Niels er uddannet Skov- og landskabsingeniør og naturvejleder.

Han blev ansat i 2014, og da havde der ikke været høstet tagrør i adskillige år i Vejlerne. Det var tydeligt, at der skulle gøres noget, ellers ville dele af naturområdet forandre sig, rørskov og sump ville blive til mere tørre områder med krat. Og det er i høj grad Vejlernes karakter af vådområde som yngleområde for en lang række vadefugle, herunder traner, der i 1993 fik Aage V. Jensens Naturfond til at købe de 5.600 hektar natur.

”Vi fik tilbud hjem på afhøstning som naturpleje, men det blev temmelig dyrt – og så fik vi kontakt med det hollandske firma, og vi blev ret hurtige enige om at lave en prøveperiode på 5 år, og så gik de ellers i gang. Første år havde de ingen indtægt overhovedet, for da skulle der bare slås af efter 10-15 år uden høst”, siger driftslederen på Vejlerne og fortsætter:

”De høster kun i udvalgte områder efter aftale med os. Vi har i fællesskab tegnet nogle ”mosaikker”, som er steder, hvor vi gerne ser arealet høstet, og de kan se, at rørene er af en god kvalitet og står pænt tæt. Det skal give mening for både dem og os.

Vi flytter området lidt hvert år, så det er ikke helt samme område hvert år.

DET BETALER SIG

Det er tankevækkende, at det kan betale sig for et hollandsk firma at sende maskiner og

mandskab til Danmark, indkvarterer dem i 8 – 10 dage på hotel, for dernæst at køre det hele retur til Holland, sammen med 25 – 30 lastvognstog med urensede rør.

Det kan betale sig, siger Jeroen Jorritsma fra firmaet De Vries Cornjum B.V.

”Vi får omkring 700 bundter pr. hektar, og kvaliteten er efter vores mening bedre end både kinesiske og østeuropæiske tagrør. I år var rigtig skidt, fordi der stod meget vand, så det vanskeliggjorde høsten plus førte til, at mange af rørene var meget korte. Så i år var det en skidt forretning, men på gode år er det fint”, siger Jeroen Jorritsma.

Han oplyser, at hans firma nu udelukkende høster og handler med hollandske, tyske og danske rør, fordi de mener, kvaliteten er optimal. ”Dem der hævder at Kina-rør er bedst, siger det fordi de er billigere”, siger han.

Lidt hurtig hovedregning viser, at høst af Vejler-området i bedste fald giver en salgsindtægt på en lille million kroner.

ARTER GÅR FREM

”Der er bestemt folk, der mener, at det er noget skidt at høste her midt i et EU fuglebeskyttelsesområde, og hvis man ser isoleret på de 70 hektar, vi høster, så vil man nok komme frem til, at nogle af de arter, vi har forpligtet os som nation til at beskytte, at de er gået tilbage specifikt der.

Men det er altså nødvendigt for at bevare biotopen og på længere sigt vil vi dermed styrke arterne. Når prøveperioden på 5 år er gået flytter vi nok høsten et nyt sted hen”, siger Niels Dahlin Lisborg.

En phd-studerende fra Aalborg Universitet er i gang med en tre-årig undersøgelse af konsekvenserne af rørhøsten, og når studiet er færdigt i 2019, har man de første europæi-

ske, brede undersøgelser af spørgsmålet. Og så vil Aage V. Jensens Naturfond følge op og evaluere.

”Jeg kan se, at en række arter som hættemåger, sortterner og en masse andre fugle i højere grad fouragerer i de høstede områder. Der er sandsynligvis mere føde for dem, når vi når hen først på sommeren, fordi rørene der er kortere end resten.

Et bud kunne være, at øget tilgang af sol giver et andet padde- og insektliv. Padderne kan til tider have det vanskeligt i de andre områder. Det betyder garanteret også noget for botanikken, og alt i alt ser det ud til, at høsten – i et begrænset område – skaber et bedre landskab for insektlivet og dermed fødegrundlaget”, siger driftslederen i det kæmpestore naturområde.

Afsender: Straatagets Kontor, Store Torv 9, 8000 Aarhus C

Et kig ind gennem røskoven i Vejlerne, som er Danmarks største tagrørsområde. Røskoven er en vigtig biotop for bl.a. Europas største bestand af fuglen rørdrum, der ligesom skægmejse, rørhøg, rørsanger og mange andre fugle foretrækker tagrørs-bevoksning som levested.

Foto: Niels Dahlin Lisborg,
Aage V. Jensens Naturfond

tæk

1 • 2018
STRAATAGETS KONTOR